

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoličanskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petčrtine za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Pred odločitvijo.

Sedanja vlada se opira samo na Nemce in Poljake, vse druge Slovence je potisnila v stran in jim reže kruh, kakor mačeha svoji pastorki. Nemci dobivajo državne podpore, Nemci dobivajo najbolj mastne službe, Slovani pa morajo pridno plačevati davke ter se zadovoljiti s službami najbolj slabo plačanih državnih uradnikov.

Tako vladanje je vnebovpijoče. Naši slovenski katoliško-narodni poslanci so v zvezi s češkimi kmečkimi in radikalnimi poslanci vsled tega prijeli za orožje ter začeli v poslanski zbornici neustrašen boj. Čeprav neradi, morali so jim slediti tudi drugi slovenski poslanci, akoravno so se postavili pohlevno komaj v zadnjo vrsto. Slovensko ime je postalo vsled državnozbojskih bojev znano po celem svetu, in ugledno pri merodajnih krogih na Dunaju.

Nemška vlada pa se je tem tesneje oklepala nemških strank in ni hotela dati vajeti iz rok. Da lahko ostane še nadalje na krmilu in zadaja lahko Slovanom zaušnico za zaušnico, hotela je celo vse postavodajalne pravice vzeti za nekoliko časa državni zbornici ter vladati sama brez vsakega nadziranja s par. 14. ustavnih postav. Vlada potrebuje namreč za novo leto, da ji državni zbor dovoli za uradnike davkov, toda rajši, nego bi se pobotala s Slovani, da ji dajo dovoljenje za to, rajši vzame vsem narodom za nekaj časa postavodajalno pravico in si s par. 14. sama dovoli denar. Trinajst ministrov, večinoma naših hudih sovražnikov, od kojih imajo nekateri zelo čudno politično pretoklost, hoče odločevati čez milijone in milijone ljudskega denarja, vsi drugi državljani morajo molčati in plačevati. To so nakane, ki morajo vsakega državljanca napolniti s studom proti nemški neuklonljivosti.

Ko so Poljaki videli, kaj namerava vlada in nemške stranke, zbalii so se teh dalekosežnih in nevarnih vladinih nakan. Zato so začeli posredovati med vlado, nemškimi in slovanskimi strankami, Slovani, združeni v Slovenski Jednoti, so izrazili svoje nagljenje, da se pošteno pobotajo, da s tem zabranijo samovlado trinajsterih ministrov čez vse avstrijske narode. Toda pošteno mora biti pobotanje. Ker imajo

Slovani ogromno večino med avstrijskimi prebivalci, zahtevajo celo opravičeno, naj se da vsaj polovica ministrov Slovanom. Da pokažejo svojo odkritosrčno voljo, se pobotati, odlegnili so slovanski poslanci vse nujne predloge ter pripustili posvetovanje o začasnem proračunu za prihodnje leto.

Sedaj lahko vlada, Nemci in Poljaki popravijo svoje krivično stališče nasproti Slovanom. Če glasujejo Poljaki pri proračunu s slovanskimi poslanci, potem je na tej strani večina in vlada mora pasti. Če se vlada uda takim razmeram in odide, potem morajo Nemci vsaj polovico slovanskih ministrov pustiti na ministrske sedeže. S tem bi bil zopet mir v državni zbornici. Toda ako Nemci in vlada rajši pripuste vlado s par. 14., nego da bi dali Slovanom-njih pravice, potem se morajo pripraviti slovanski narodi na nove boje. Časi so minuli, da bi mi drugim narodom služili in hlapčevali!

Slojimo torej pred odločitvijo. Prihodnji dnevi nam prinesejo ali mir ali pa nove boje.

Govor poslanca Piška

v državni zboru dne 2. t. m.

Poslanec Pišek je vložil v sob. dne 2. t. m. v zbornici peticijo konjiške okolice zoper davek na vino. Pri tej priliki se je oglašil k besedi in zahteval, da se peticija priloži stenografičnemu zapisniku, kar se je tudi zgodilo.

Pišek je govoril sledeče:

Visoka zbornica! Ze sedaj pri sedanjem obdobju vina se nahaja naše vinarstvo v skrajno težavnem položaju. Če se utegne vpetati še večji splošni vinski davek, kakor je razvidno iz izvajanj finančnega ministra z dne 26. novembra t. l., potem je pogin vinorejcev neizogiben. Vinogradniki so napravili milijone novih dolgov, da so prenovili po trtni uši uničene vinograde. Zemljiški davek je pri vinogradih zelo visok, delavci se težko dobijo in so postali za polovico dražji.

Ako se torej vino splošno oddači, potem se bo uporaba zmanjšala in vino se bo še težje prodalo.

Današnje cene nikakor niso primerne prozvalnim stroškom.

bene ženske? Nisi li bil nikdar od otroka in žene ljubljene?

Pa žid ni bil blazen. Tudi on je imel, kakor knez, čut in srce. Tudi njemu so nekega dne oropali kraljevi vojaki ljubečo ženo, mater njegovih dveh otrok, in vse tri pred njegovimi očmi razsekali. Zalost je obdala, kakor železen oklep njegovo srce; obupanost njegovega kneza ga ni ganila. Mrzlo je poslušal tozbe knežev in ga spominjal na obljubo pred sedmimi leti. Slovečemu vojskovodju, najzvestejšemu podložniku kraljevemu, vrlemu zlahtnemu knezu Robidi je kralj Henrik IV. pripravil za njegove zasluge plačilo obupnosti. Za plačilo, da je prelival na dvasetih bojščih kri za svojega kralja, mora umoriti svojo ljubečo ženo, soprogo, ali pa jo prodati! Žid je ljubil... dal bo leto dni odloga... „Ni res, Salomon, da mi daš leto dni odloga?“

„Ne,“ je odvrnil kratko žid.

„Ne?! Ne eno leto, to je preveč, samo šest mesecev, moj dobri Salomon!“

„Ne!“

„Tri mesece!“ je vzkliknil grenko knez.

„Ne!“ je odvrnil trpko žid.

„Štirinajst dni, nič več, kakor štirinajst dni!“

„Ne!“

„En teden, samo en teden; le toliko časa, da poprosim kralja za življenje svoje soproge.“

„Ne, ne! Nobenega dneva, nobene ure!“

Žid je stal pred njim, kakor mrzel, neobčutljiv kamen. Črne misli so se polastile nesrečnega kneza.

Po trenutku obupnega molka je dvignil glavo in divje pogledal svojega mučitelja. Nato je planil proti njemu, ga zgrabil za vrat in zavpil:

„In če te zadavim!“

Toda Salomon je tudi nato pripravljen, ker je za svojega hčiča postavil sorodnika pl. Fernanda Gomec, poveljnika Kalatrave, ki je stal s svojimi vojščaki pred vratmi gradu.

Ljudstvo se bo potem že bolj lotilo piva in pa žganja, popolen pogin vinogradnika je potem neizogiben in množično vinogradnikov bo prišlo v bedo. Položaj je resen, zelo resen, zato predlagam, da se peticija s popolno vsebino priloži stenografičnemu zapisniku.

Politični ogled.

— Državni zbor. V poslanski zbornici obravnavalo se je zadnji teden nekaj predlogov čeških radikalcev. Pri tej razpravi zglasil se je dvakrat tudi poslanec Slov. kmečke zveze, dr. Benkovič, ter branil nasproti napadam nemških poslancev pošteno ime slovenskega ljudstva. Tako morajo naši poslanci stati na braniku za vse svetinje slovenskega naroda, kajti vsi trije štajerski liberalni poslanci se ne zganajo, četudi se doma njih stranke vedno hvalijo, da so vzele narodnost v zakup. V petek, dne 3. decembra se je začela razprava o začasnem proračunu za leto 1910. V imenu katoliško-narodnih slovenskih poslancev in kot zaupnik cele Slovanske Jednote bo govoril dr. Ivan Šusteršič.

— Bosensko ustavo razglašajo sedaj že kakšna dva meseca, toda razglasili je še vedno niso. Seveda, ko je šlo za to, da dobe znane protislovenske postavbe takozvanih nemških deželnih zbprov cesarjevo potrjenje, se je naši vladi vse bolj mudilo. In Bošnjaki pa, ker so Slovani (po mnenju naše vlade) torej državljani druge vrste), lahko čakajo na svoje pravice. — Mestni zastopi Prage, Lvova in Ljubljane so mameravali še to jesen obiskati Sarajevo. A bosenska deželna vlada jih je opozorila, da bi njihov obisk „z ozirom na politični položaj ne bil zaželen.“ V Bosno smejo tedaj samo mažarski in nemški občinski sveti, samo njihov obisk je zaželen. Znano je, s kako slovesnostjo so bili sprejeti v Sarajevem budimpeštanski občinski svetniki. Nemo, kam pes tace moli. Tudi radi Bosne je treba, da pride v Avstriji na krmilo vlada, ki bo pravična do vseh narodov, in bo bosensko vlado poučila, kako se ima vesti do Slovanov, krvnih bratov Bošnjakov-domoščinov. — Sedaj so razpustili takozvane stražne, prostovoljne obmejne straže, ki so jih bili usta-

PODLISTEK.

Kraljeva hvaležnost.

Novela spisal G. A. — poslovenil Ivan Vuk.

(Konec.)

Knez je objel ves žalosten svojo soprogo, hotel ji je odgovoriti, a kar mu je služabnik javil starca, poslanega od kralja, ki hoče z njim govoriti. Teman oblak je zakril mesec, in v tem hipu je nekaj težkega leglo na knezove prsi. Prosil je soprogo, da ga pusti samega in je ukazal, da naj kraljev poslanec v stopi.

Velik, suh mož, v dolgi rujavi obleki, in s turbanom na glavi, je vstopil. Bil je žid Salomon Reboleda. Nekaj hipov potem je sledil grozovit, strašen boj za življenje kneginje.

„Sedem let je minulo“, je rekel žid. Zahtevam tristisoč ducatov, katere sem posodil kralju v Vašem milostivem imenu.“

„Salomon, znano ti je, da sem tebi in tvojim pred leti zastavil grad svojih prednikov, moje in grofično lepoticije. Kje naj vzamem sedaj toliko svoto?“

„Prišel sem, da zahtevam na mestu povrnitev svote ali pa izvršitev Vaše obljube.“

„Si li blazen, žid?“ je rekel zamolklo knez, „ali mi od strani kralja prinašaš tako usodo, kakor jo je okusil moj prednik, ki je moral svojo soprogo kneginjo z lastno roko zadaviti?“

„Prihajam v imenu kraljevem“, je odvrnil mirno žid, „da povem Vaši milosti, da umorite kneginjo z lastno roko, ali pa da jo prodaste za vedno za sužnjo!“

Knez je planil po konci. „Salomon, ti si blazen, in jezno motreš žida, je vzkliknil: „Popolnoma blazen mora biti človek, ki zahteva od soproga, naj svojo ženo, katero ljubi, mater svojega deteta, umori! Ali nimaš čuta, ni srca? Ali nisi ljubil nikdar no-

„Poberi se grozovitež!“ je zagrmel knez in pahnil Salomona od sebe. „Odstrani se mi na mestu, ali pa boš poskušal mojo jezo.“

„Podvržem se Vaši milosti,“ je rekel žid in se na videz odstranil, rečem na videz, ker za par trenutkov je vstopil zopet, spremljan od pl. Fernanda Gomec, poveljnika Kalatrave in njegovih vojakov.

Poveljnik je uljudno pozdravil in vprašal žida, ali je knez v resnici odklonil povrnitev dolga. Ko je ta potrdil, se je obrnil h knezu.

„Je li res, da se brani Vaša milost, poplačati dolg?“

„Da,“ je odvrnil knez.

„V kraljevem imenu zahtevam od Vas, gospod in knez, da poplačate v tem trenutku in pred nami dolg Salomonu Reboledu, katerega ste obljubili povrniti na danes, 7. junija 1474. V slučaju, da ga ne povrnete, zahtevam v imenu kraljevem od Vas, da izvršite sklenjeno pogodbo med Vašo Vzvišenostjo in Salomonom Reboledom, ter nam prodaste kneginjo Robido, Vašo soprogo. Vrh tega imam še povečje od Njega Veličanstva, da Vas, v slučaju zoperstavljanja, kakor kraljevega izdajalca vjamem in zvežem.“

Uničen je padel knez na naslonjač, ali takoj si je opomogel in zavpil: „Nikdar!“

„V imenu Njega Veličanstva, knez Robido,“ je zapovedal Fernando Gomec, stopivši naprej, „vam zapovem, da mi izročite Vaš meč!“

„Tukaj je!“ odgovoril je knez in potegnil meč iz nožnice; nato pa se ga je polastila žalost. „Moj dragi meč! Ti si mi služil tolikokrat v boju za kralja, tudi sedaj ne smeš biti orožje izdajalca, in nikdo se te ne sme dotakniti... Jaz obdržim svoj meč, je rekel, in vtaknil meč nazaj v nožnico. In če je Njegovo Veličanstvo zapovedal, odvesti kneginjo, storite svojo dolžnost.“